

2. WOORDEN VAN CHRISTUS OVER DE MENSEN IN DE TAAL VAN DE MENSEN

De vier evangeliën bevatten uitspraken van Jezus als mens die gaan over de menselijke werkelijkheid. Twee passages uit Marcus en Matteüs zijn hier van belang vanwege de visie op het kwaad dat eruit spreekt: het kwaad bevindt zich enkel en alleen in de mens. Alles wat zich buiten de mens bevindt, alles wat niets voelt en niets ondervindt of ervaart is onschuldig. Het kwaad schuilt echter waar de mens alles beleeft wat hij ondervindt en waar hij zichzelf gewaarwordt, waar hij ter onderscheiding van alle 'dingen' mens is: in zijn hart. "Niets dat van buitenaf in de mens komt kan hem onrein maken...Wat uit de mens komt, dat maakt hem onrein. Want van binnenuit, uit het hart van de mensen, komen slechte gedachten, ontucht, diefstal, moord, overspel, hebzucht, kwaadaardigheid, bedrog, losbandigheid, afgunst, laster, hoogmoed; al deze slechte dingen komen van binnenuit, en die maken de mens onrein" (Marcus 7: 14-23; Matteüs 15: 11-20).

Het woord 'hart' dat in de evangeliën vaak voorkomt, slaat hier op de menselijke werkelijkheid. In zijn hart beleeft de mens zichzelf en alles wat hij ondervindt: zijn gevoelens, ervaringen, verlangens, lijden, vreugde, geluk. Mens te zijn heeft niets te maken met een 'ding' in de buitenwereld, maar alles met het Leven: daarin ervaren we onszelf. Mensen zijn levende wezens die 'vlees' hebben, of, beter gezegd 'vlees' zijn. Alleen levende mensen ervaren lijden, vreugde, ontevredenheid, inspanning, angst, wrok, minachting, haat, liefde. De mens is een affectief wezen.

Het verschil tussen de mens en de wereld buiten de mens is dat de wereld ondergeschikt is aan de mens. Dit blijkt als Jezus zegt: "Is het leven niet meer dan voedsel en het lichaam niet meer dan kleding? Kijk naar de vogels in de lucht: ze zaaien niet en oogsten niet en vullen geen voorraadschuren, het is jullie hemelse Vader die ze voedt. Zijn jullie niet meer waard dan zij?" (Matteüs 6: 25-27). Maar als de mens zijn belang stelt in de wereld, die minder is dan hij, en dat tot een bron van begeerten maakt en daarmee schijnwaarden najaagt (roem, geld, macht e.d.), verlaagt hij zichzelf. Hij aanbidt de afgoden van deze wereld en zet zijn licht onder de korenmaat.

In de relatie tussen de wereld en ons eigen leven wordt door Jezus een onderscheid gemaakt tussen het zichtbare en het niet-zichtbare. De wereld is het bereik van het zichtbare, het leven is het bereik van het niet-zichtbare. Tot de wereld behoort alles wat voor onze blik kan verschijnen, het 'daarbuiten'. Maar het niet-zichtbare heeft betrekking op de werkelijkheid van de mens zelf, de werkelijkheid van het 'hart'. Hier voltrekt zich de werkelijkheid van onze handelingen. De mens behoort echter zowel tot de wereld als tot het leven. Hij verschijnt in de wereld in zijn lichaam, net als de dingen, zichtbaar voor anderen. Maar het uitwendige lichaam is slechts 'het zichtbare' verschijnen van het levende 'vlees' dat zichzelf als levend ervaart en even onzichtbaar is als dit leven zelf'. Vandaar dat de werkelijkheid van onze lichamelijke zit in het niet-zichtbare, in ons hart. Dit verschil tussen de werkelijkheid van onze handelingen en hun uitwendige gedaante (wat we er aan de buitenkant van zien) maakt Jezus ons duidelijk als hij zegt: "Let op dat jullie de gerechtigheid niet beoefenen voor de ogen van de mensen om door hen gezien te worden...Dus wanneer je aalmoezen geeft, bazuin dat dan niet rond, zoals de huichelaars doen in de synagoge en op straat om door de mensen geprezen te worden. Maar als je aalmoezen geeft, laat dan je linkerhand niet weten wat je rechterhand doet. Zo blijft je aalmoes in het verborgene...En wanneer jullie bidden, doe dan niet als de huichelaars die graag in de synagoge en op elke straathoek staan te bidden, zodat iedereen het ziet... Maar als jullie bidden, trek je dan in je huis terug en sluit de deur." (Matteüs 6: 1 - 6). De werkelijkheid van al onze handelingen (goed of slecht) ligt buiten het bereik van de zichtbare wereld. Zij ligt daar waar zij door anderen niet wordt opgemerkt: in het verborgene.

In heel wat woorden maakt Jezus aan de Farizeeën duidelijk dat het leven van de mens niet ondergeschikt is aan de Wet: "Is het toegestaan, ja of nee, op de sabbat te genezen?". "Als uw zoon of uw os in een put valt, dan haalt u hem er toch meteen uit, ook als is het sabbat?"

Kortom, uit de woorden die Jezus tot de mensen richt blijkt hoe hij over de menselijke natuur denkt. Vaak gaan zijn woorden lijnrecht in tegen onze gangbare opvattingen. Een volgende keer meer.
Bron: Michel Henry (2016), *Woorden van Christus*. Kampen: Van Warven.

SV

Uit: Andreasblad nr. 1, 14 januari 2017